

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПСИХОГЕНЕТИКИ»***

Спеціальність:	С4 Психологія
Освітній рівень:	перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Основи психогенетики
Шифр та назва спеціальності	С4 Психологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити/90 год Лекції: 20 год Практичні заняття: 14 год Самостійна робота: 56 год
Термін вивчення дисципліни	
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Дисципліни, які викладає НПП	
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	
Контактний тел.	
Портфоліо викладача на сайті кафедри	

Анотація курсу. Курс «Основи психогенетики» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про психогенетику як міждисциплінарну галузь психологічної науки, що вивчає роль спадковості та середовища у формуванні психічних властивостей і поведінки людини, а також на розвиток теоретичної та методологічної готовності до аналізу генетично зумовлених індивідуальних відмінностей. У межах дисципліни розкриваються науково-методологічні основи психогенетики, її місце в системі психологічного знання та зв'язок із загальною, віковою, диференціальною, клінічною психологією, психофізіологією та біологією. Значна увага приділяється вивченню генетичних і середовища чинників психічного розвитку, механізмів спадкової зумовленості інтелекту, темпераменту, особистісних рис, здібностей і психічних розладів, а також методів психогенетичних досліджень, зокрема близнюкового, сімейного та популяційного підходів. Курс орієнтований на формування професійного мислення майбутнього психолога, здатності інтегрувати знання про біологічні та соціальні детермінанти психіки з психологічною оцінкою індивідуальних відмінностей і застосовувати психогенетичний підхід у науково-дослідній, діагностичній та практичній діяльності з урахуванням сучасних наукових і етичних стандартів.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: закономірності взаємодії спадковості та середовища у формуванні психічних властивостей і поведінки людини; генетичні механізми індивідуальних психологічних відмінностей; психогенетичні основи інтелекту, темпераменту, особистості та здібностей; методи психогенетичних досліджень; особливості інтерпретації результатів психогенетичного аналізу в психологічній практиці.

Мета курсу: полягає у формуванні у студентів системи теоретичних знань і практичних уявлень з психогенетики, розвитку здатності аналізувати внесок генетичних і

середовища чинників у психічний розвиток і поведінку людини, а також використовувати психогенетичні підходи у психологічних дослідженнях і професійній діяльності з дотриманням наукових і професійно-етичних стандартів.

Завдання навчальної дисципліни:

- 1. Ознайомлення студентів з теоретичними та методологічними засадами психогенетики.
- 2. Формування уявлень про генетичні та середовища чинники психічного розвитку і поведінки.
- 3. Розвиток навичок аналізу індивідуальних психологічних відмінностей з позицій психогенетичного підходу.
- 4. Оволодіння вміннями інтерпретації результатів психогенетичних досліджень у контексті психологічної практики.
- 5. Виховання відповідального та етично виваженого ставлення до використання психогенетичних знань у професійній діяльності психолога

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення курсу «Основи психогенетики» ґрунтується на знаннях, здобутих студентами під час опанування дисциплін «загальна психологія», «вікова психологія», «психофізіологія», «психологія особистості», «диференціальна психологія», «основи клінічної психології», що забезпечують розуміння психічних процесів, індивідуальних відмінностей та біологічних основ психіки.

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та теоретичні уявлення, сформовані в межах курсу, є підґрунтям для подальшого вивчення клінічної, нейропсихологічної, медичної та диференціальної психології, а також для науково-дослідної й практичної діяльності у сфері психологічного консультування, психодіагностики, психологічної профілактики та корекційної роботи. Курс сприяє підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх психологів і формуванню науково обґрунтованого підходу до розуміння природи психічних індивідуальних відмінностей.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
Спеціальні компетентності	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК8.Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту. СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
Результати навчання	ПР4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки. ПР11 Складати та реалізовувати план консультативного процесу з

	урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР15 Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку ПР18 Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії. ПР 20 Презентувати та обґрунтовувати детермінізм і гіпотези щодо появи та розвитку соціально-психологічних явищ.
--	---

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Методи навчання/методи оцінювання
1 семестр					
Змістовний модуль 1. Психогенетика як наука.					
Тема 1	Розвиток психогенетики у світовій науці.	2	1	6	Методи навчання: лекційно-пояснювальні, проблемно-орієнтовані, дискусійні методи із залученням історичних прикладів та аналізу ключових наукових концепцій. Обговорення етапів становлення психогенетики та внеску провідних учених. Методи оцінювання: усне опитування, тестовий контроль, написання коротких аналітичних есе.
Тема 2	Основи класичної генетики. Хромосомна теорія спадковості.	2	2	6	Методи навчання: пояснювально-ілюстративні методи, розв'язування задач на спадковість та використанні схем і моделей. Поєднання теоретичних занять із практичними вправами . Методи оцінювання: письмові контрольні роботи, тестування, перевірка вміння застосовувати генетичні закономірності на практиці.
Тема 3	Відхилення від менделівських закономірностей.	2	1	6	Методи навчання: аналіз проблемних ситуацій, порівняння класичних і нетипових випадків успадкування, самостійна робота з навчальними матеріалами. Методи аналізу прикладів і групові обговорення.

					Методи оцінювання: розв'язування задач, тематичні тести, поточний контроль.
Тема 4	Молекулярні основи спадковості.	2	2	4	Методи навчання: пояснювально-аналітичні методи, мультимедійні демонстрації, робота з науковими схемами. Формування цілісного уявлення про структуру та функції генетичного матеріалу. Методи оцінювання: тестування, письмові роботи, перевірка засвоєння ключових понять.
Тема 5	Психогенетичні дослідження інтелекту.	2	1	6	Методи навчання: поєднання теоретичного викладу з аналізом емпіричних досліджень і статистичних даних. Кейс-методи, дискусії, практичні вправи з інтерпретації результатів. Методи оцінювання: підготовка рефератів, індивідуальні завдання, усний захист висновків.
Змістовний модуль 2. Методи психогенетичних досліджень					
Тема 6	Генеалогічний та близнюковий методи	2	1	6	Методи навчання: поєднання теоретичного викладу з аналізом емпіричних досліджень і статистичних даних. Кейс-методи, дискусії, практичні вправи з інтерпретації результатів. Методи оцінювання: підготовка рефератів, індивідуальні завдання, усний захист висновків.
Тема 7	Метод прийомних дітей.	2	2	6	Методи навчання: дослідницький підхід, аналіз наукових публікацій, порівняння різних методологічних підходів. Етичні аспекти психогенетичних досліджень. Методи оцінювання: письмові аналітичні роботи, тестування, участь у семінарських обговореннях.
Тема 8	Психогенетичні дослідження темпераменту.	2	1	4	Методи навчання: лекційні заняття, аналіз результатів психологічних тестів, обговорення індивідуальних відмінностей. Інтерактивні методи, самостійна робота студентів. Методи оцінювання: тестовий

					контроль, практичні завдання. аналіз конкретних випадків.
Тема 9	Психогенетичне дослідження рухових функцій.	2	2	6	Методи навчання: поєднання теоретичних пояснень із практичними прикладами, аналіз експериментальних даних. Методи спостереження, порівняльного аналізу та інтерпретації результатів. Методи оцінювання: письмові звіти, індивідуальні завдання, поточний контроль знань.
Тема 10	Психогенетика асоціальної девіантної поведінки. Психогенетика розладів самоконтролю людини та психічних розладів.	2	1	6	Методи навчання: проблемно-дискусійні методи, аналіз наукових досліджень, соціальних кейсів. Взаємодія біологічних і соціальних чинників, міждисциплінарний підхід, аналіз клінічних прикладів і сучасних досліджень. Лекційні, проблемно-пошукові, семінарські методи. Методи оцінювання: написання аналітичних робіт, участь в обговореннях, тестування, результати комплексних письмових робіт, усний аналіз наукових матеріалів.
Модульна контрольна робота					
Всього:		20	14	56	
Форма контролю: залік					

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементам презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.4.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;

- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

	Поточний контроль знань										Модульна контрольна робота	Залік	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	20	100
Робота на семінарському занятті	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Критерії оцінювання модульного тесту з навчальної дисципліни «Основи психогенетики»:

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

– оцінка «відмінно» (А) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);

– оцінка «добре» (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;

– оцінка «добре» (С) виставляється за виконання 70% всіх завдань;

– оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;

– оцінка «задовільно» (Е) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;

– оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

- «А» – 18–20 балів;
- «В» – 16–17 балів;
- «С» – 14–15 балів;
- «D» – 12–13 балів.
- «Е» – 10–11 балів;
- «FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Основи психогенетики» є обов’язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.
Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
3	3	2	1	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат);

вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Для успішного засвоєння курсу «Основи психогенетики» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Основи психогенетики» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ’єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації:

Основні джерела:

1. Бойка О.А. Психогенетика : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 155 с.
2. Татьянчиков А. О. Основи психосоматики та психогенетики: навчально-методичні рекомендації (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти

ступеня магістра факультету психології, політології та соціології) / А. О. Татяничков ; кафедра психології НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2020. 38 с.

3. Ткачук С. В. Психосоматичні розлади: діагностика та терапія. Львів: Світ, 2020.

Додаткові:

4. Актуальні проблеми психології розвитку особистості : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (12-15 травня 2023 року). Київ : Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. 133 с.

5. Основи психогенетики: методичні рекомендації до проведення семінарських занять та виконання самостійної й індивідуальної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» ОС Магістр / І.І. Штих. Мукачево: МДУ, 2021. 40 с.

6. Чаркіна О.А. Навчально-методичний посібник з курсу «Психологія аномального розвитку та основи психогенетики» для студентів-бакалаврів 4 курсу (8 семестр) спеціальності 053 «Психологія». Кривий Ріг: вид-во КДПУ, 2021. 70 с.

Інформаційні ресурси мережі інтернет

7. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. Вернадського.

8. <http://upsihologa.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога»

9. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua>

10. Українська електронна бібліотека підручників. URL: <http://pidruchniki.com.ua/>

11. Psychological tests. URL:// <https://www.healthyplace.com/psychological-tests>